

НЕКРОЛОГЪ.

Безвременно погибший от рук злодеев бах. губернаторъ тайный совѣтъ князь Михаилъ Александровичъ Накашидзе происходилъ изъ гурійскихъ князей Кутаис. губ.; родился въ 1844 г. въ своемъ имѣніи, въ гор. Озургеты, и первоначальное образование получилъ въ Кутаиской мужской гимназій. Затѣмъ по окончаніи курса наукъ въ С.-Петербургскомъ университетѣ по юридическому факультету со степенію кандидата правъ, приказомъ по управленію Его Высочества Намѣстника Кавказскаго въ апрѣлѣ 1869 г. былъ назначенъ кандидатомъ на должность помощника мирового судьи при бакинскомъ окружномъ судѣ, а въ августѣ того же года былъ назначенъ помощникомъ ленкоранскаго мирового судьи. Въ февралѣ 1871 г. былъ назначенъ шемахинскимъ мировымъ судьей, а въ маѣ того же года былъ переведенъ ленкоранскимъ мировымъ судьей. Въ декабрѣ 1873 г. былъ назначенъ членомъ Бакинскаго окружнаго суда. Высочайшимъ приказомъ Намѣстникомъ Кавказскимъ въ августѣ 1880 г. уволенъ отъ должности члена бакинскаго окружнаго суда, а въ сентябрѣ того же года былъ назначенъ правителемъ канцеляріи начальника дагестанской области и зачисленъ постояннымъ членомъ въ дагестанское областное по воинской повинности присутствіе; въ 1881 году князь Высочайшимъ разрѣшено было пользоваться преимуществами, которыя присвоены были Кавказскимъ стипендіатамъ до изданія закона 12 ноября 1866 г. Въ апрѣлѣ 1883 г. былъ командированъ въ Гумибъ для обревизованія дѣлопроизводства управленія начальника средняго Дагестана. Въ юнѣ 1883 г. былъ назначенъ членомъ особой комиссіи въ Темиръ-Ханъ-Шуръ для пересмотра устава о воинской повинности 1874 года по случаю предстоявшаго введенія всеобщей воинской повинности въ Закавказіи и между инородцами сѣвернаго Кавказа. Затѣмъ, по случаю преобразования военно-народныхъ управленій на Кавказѣ и упраздненія управленія военнаго начальника южнаго отдѣла, сослано-поселенческой комиссіи въ южномъ Дагестанѣ и дербентскаго градоначальства, былъ командированъ въ Дербентъ для ознакомленія съ дѣлами упраздненныхъ учреждений и распределенія нерѣшенныхъ дѣлъ и для подробнаго осмотра дербентской городской полиціи. Въ августѣ 1885 г. за отличіе по службѣ былъ произведенъ въ статскіе совѣтники. Въ 1887 г. былъ на-

значенъ членомъ въ особое временное присутствіе для разработки вопросовъ о раскладкѣ и порядкѣ взиманія вновь установленнаго особаго денежнаго сбора съ мусульманскаго населенія Дагестанской области, взаменъ отбыванія воинской повинности натурой. Въ сентябрѣ и октябрѣ 1888 г., по распоряженію высшаго начальства, исправлялъ должность военнаго губернатора Дагестанской области и въ августѣ того же года былъ произведенъ, за отличіе по службѣ, въ дѣйствительные статскіе совѣтники. Въ ноябрѣ 1892 г. по Высочайшему повелѣнію былъ назначенъ Эриванскимъ вице-губерн. и неоднократно въ разное время исправлялъ должность эриванскаго губернатора. Въ февралѣ 1894 г. былъ назначенъ со стороны русскаго правительства комиссаромъ для передачи персидскому правительству уступленнаго русскимъ правительствомъ по кондиціи 27 мая 1893 г. Абасъ-Абадскаго участка земли на правомъ берегу рѣки Аракса, противъ бывшей крѣпости Абасъ-Абадъ. За участіе во всеобщей народной переписи въ качествѣ члена эриванской губернской переписной комиссіи ему объявлена Высочайшая Его Императорскаго Величества благодарность. Въ октябрѣ 1898 г. приказомъ главноначальствующаго назначенъ былъ членомъ особой комиссіи, образованной для пересмотра дѣйствующихъ постановленій о подсудности народныхъ судовъ на Кавказѣ и для изысканія мѣръ къ искорененію въ краѣ разбойничества и затѣмъ былъ назначенъ членомъ особой комиссіи для всесторонняго разсмотрѣнія проектируемыхъ въ Кавказскомъ краѣ нововведеній по судоустройству и судопроизводству. По телеграммѣ главноначальствующаго гражданскою частью у на Кавказѣ отъ 1-го августа 1903 г. з. былъ командированъ въ гор. Александрополь для разслѣдованія безпорядковъ, произведенныхъ тамъ сборищемъ въ нѣсколько тысячъ чело-вѣкъ 29 іюля 1903 г. во время пребыванія тамъ католикаса всѣхъ армянъ. Согласно Высочайшему повелѣнію отъ 12 іюля 1903 г. на покойнаго былъ возложенъ приемъ изъ вѣдѣнія армяно-григорянскаго духовенства церковныхъ имуществъ и капиталовъ, принадлежащихъ эчміадзинскому монастырю и др. находящимся въ Эчміадзинѣ духовнымъ установленіямъ армяно-григорянской церкви.

Такое же порученіе возложено было на покойнаго въ главныхъ пунктахъ губерній и городовъ Эривани и Александрополя. Въ январѣ 1904 г. былъ назначенъ въ комиссію по разработкѣ реформы поселянскаго общественнаго управленія и суда въ предѣлахъ Закавказскаго края. Именнымъ Его Императорскаго Величества Высочайшимъ указомъ, даннымъ правит. сенату 27 февраля 1904 г., покойный былъ назначенъ бакинскимъ губернаторомъ. Высочайшимъ приказомъ отъ 6 декабря 1904 г. за отличіе по службѣ былъ произведенъ въ тайные совѣтники. Покойному было 61 г. отъ роду и имѣлъ орден: св. Станислава 1 и 2 ст., св. Владимира 3 ст., св. Анны 2 ст.; серебряную медаль въ память въ Бозѣ почившаго Императора Александра III; персидскіе ордена льва и солнца 1 и 3 ст. и бухарская золотая звѣзда 1 ст. съ брилліантовыми украшеніями.

Покойный за все время своей службы вездѣ снискалъ себѣ уваженіе своихъ сослуживцевъ, что доказывалось полученіемъ многочисленныхъ телеграммъ съ выраженіемъ соболѣзнованія вдовой покойнаго княгиней Аделаидой Львовной со всѣхъ концовъ Кавказа и Россіи.

По оставленному имъ завѣщанію, покойный будетъ погребенъ въ старомъ Николаевскомъ соборѣ, находящемся въ крѣпости.

Несмотря на шестидесятилѣтній свой возрастъ покойный сохранилъ бодрость и былъ совершенно здоровъ.

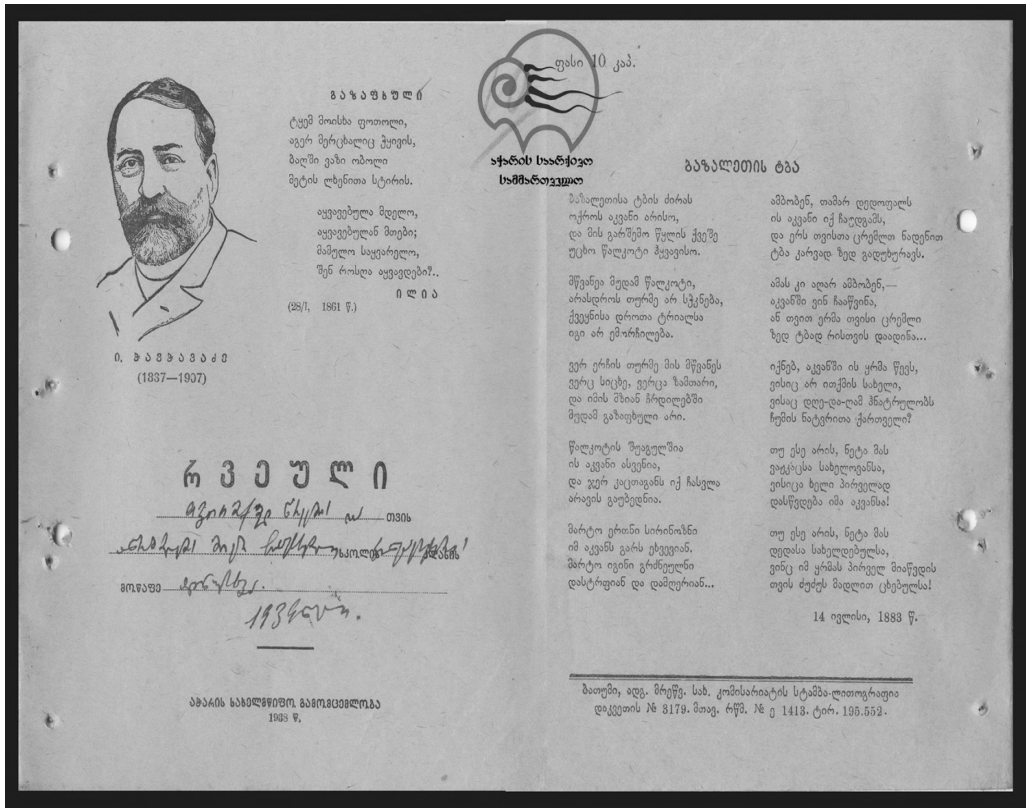
Миръ праху твоему, неутомимый труженикъ!

Да будетъ тебѣ земля пухомъ!

Гр. Дзяворадзе.

საბჭოთა ჟამის „ეროვნული გამონათებები“

ამ რუბრიკით გთავაზობთ 1938 წლის სასკოლო რეგულის საინტერესო გარეკანის გამოსახულებას:

დროის პალიმფსესტები

წარმოგიდგენთ ბათუმში, აბაშიძისა და ბარათაშვილის ქუჩების კვეთაში დროში განკიდებანებულ პეიზაჟებს.

გაცრეცილი ფოლიანტები ჯანელიძის მაღაზია

წარმოგიდგენთ საარქივო სამმართველოს საცავებში დაცულ 103 წლის დოკუმენტს, რომელიც წარმოადგენს საგაჭრო ქვითარს. იგი ეკუთვნოდა ცნობილ ბათუმელ საქმოსანს სევერიანე სპირიდონის ძე ჯანელიძეს. მას ქუთაისის ქუჩაზე, მაშინდელი სიმონოვის სახლში ჰქონდა გახსნილი შერეული ტიპის, საცალო-საბითუმო მაღაზია. ეფიქრობთ, ეს თავისთავად ღამაზად გაფორმებული ქვითარი, საინტერესო საბუთს წარმოადგენს, როგორც ბათუმის ისტორიის მკვლევარებისთვის, ასევე ფართო საზოგადოებისთვისაც.

ბათუმი 20/IX 1916 გ.

Северіанъ Спирідоновичъ
ДЖАНЕЛИДЗЕ

Кутаисская ул., № 30. домъ Симонова.
სავერიანე სპირდონის-ძე ჯანელიძე, ბათუმში.

Оптовро-розничная
ТОРГОВЛЯ
РАЗНЫХЪ СУХИХЪ
-- и --
тертыхъ на маслѣ красокъ,
= О Л И Ф Ы =
СТЕКЛА ОКОННАГО
РАЗНЫХЪ МАСЕЛЪ, СКИПИДАРО,
газовой и кусковой, смолы,
КАТРАНЪ ЛАКОВЪ,
политуры, вѣстей и шпактелѣй.

БОЛЬШОЙ ВЫБОРЪ
ОБЪЕКТЪ
гвоздей, проволоки
-- и --
КРОВЕЛЬНАГО
-- ТОЛЯ --
Оцинкованнаго и чернаго
ЖЕЛЕЗА
и --
и др. товаровъ

Госпо *ген. Королевской Управы* (*Возвратъ*)

Количество. *Продаю и отпускаю вамъ:* *Въ Слѣдствіи Слѣдствіи*
Пуд. *Фабрикантская*

დაიჯესტი

საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი

2019 წლის 29 იანვარს საარქივო სამმართველოში ჩატარდა ღონისძიება სახელწოდებით „საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი“

ღონისძიება გახსნა და დამსწრე საზოგადოებას მიესალმა საარქივო სამმართველოს უფროსი **მაია ივანიშვილი**. ღონისძიებას ესწრებოდნენ: განათლების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის მოადგილე **თეონა ბერიძე**, საოჯახო ტიპის ბავშთა სახლის **აღსაზრდელები და აღმზრდელები**.

საზოგადოებას მიესალმა აგრეთვე განათლების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის მოადგილე **თეონა ბერიძე**.

მოხსენება „**ექვთიმე თაყაიშვილი, ცხოვრება და ღვაწლი**“ გააკეთა საზღვარგარეთთან საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობის პუბლიკაციისა და გამოყენების სამსახურის უფროსმა თამაზ ფუტკარაძემ, ხოლო საოჯახო ტიპის ბავშთა სახლის **აღსაზრდელებმა: გიორგი გორგაძემ, კახა გორგაძემ, ეფემია ბედინაძემ, სოფო ქათამაძემ, ალინა აკიმოვამ და მაია ლორთქიფანიძემ** წაიკითხეს ექვთიმე თაყაიშვილისადმი მიძღვნილი ლექსები.

ღონისძიების დასასრულს ნაჩვენები იქნა საზღვარგარეთთან საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობის პუბლიკაციისა და გამოყენების სამსახურის მიერ მომზადებული **სლაიდშოუ** და გადაიღეს სამახსოვრო ფოტოები.

7 მარტს საზოგადოებამ სასტუმრო ჰილტონში გამართულ ღონისძიებაზე „**ძლიერი ქალი რეგიონისთვის**,“ ჩვენი კუთხის სხვა ქალბატონებთან ერთად, საარქივო სამმართველოს ათზე მეტ ქალბატონს მიულოცა ქალთა საერთაშორისო დღე, მათ შორის კი საარქივო სამმართველოს მესამე რანგის მეორე კატეგორიის უფროსი **სპეციალისტს ნინო გოგიტიძეს** გადასცა სპეციალური სამახსოვრო ჯილდო „**დაუღალავი შრომით განვლილი გზა**“. საარქივო სამმართველო ულოცავს ქალბატონ ნინოს და უსურვებს წარმატებებს პირად ცხოვრებასა და სამსახურეობრივ საქმიანობაში.

დამფუძნებელი კრების პირველი სხდომის 100 წლისთავი

2019 წლის 12 მარტს საარქივო სამმართველოში გაიმართა საქართველოს დამფუძნებელი კრების 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი ღონისძიება.

ღონისძიება გახსნა და დამსწრე საზოგადოებას მიესალმა საარქივო სამმართველოს უფროსი მაია ივანიშვილი. ღონისძიებას ესწრებოდა ქ. ბათუმის საკრებულოს დეპუტატი ნატალია ძიძიგური. საარქივო სამმართველოს თანამშრომლები.

საჯარო ლექცია თემაზე – „საქართველოს დამფუძნებელი კრების 100 წლისთავი“ წაიკითხა ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატმა, ასოცირებულმა პროფესორმა ჯემალ კარალიძემ.

გაიღე სისხლი -გადაარჩინე სიცოცხლე

უფასო სისხლის დონაციის აქციაში (2019 წ. 18 აპრილი) საარქივო სამმართველოც ჩაერთო. არქივის თანამშრომლებმა უშურველად გაიღეს სისხლი და გაამდიდრეს საქართველოს სისხლის ბანკი. სისხლის დონაცია უსაფრთხო პროცესია. მას სხვა დაავადებების მქონე ადამიანებისათვის სასიცოცხლო მნიშვნელობა აქვს. ვინ იცის რამდენი ადამიანს შეუნარჩუნებს სიცოცხლეს. არქივისტთა თავდადება. სიკეთე გადამდებულია...

2019 წ. 9 აპრილს საარქივო სამმართველოს თანამშრომლებმა პატივი მიაგეს საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობისა და ერთიანობისათვის დაღუპულ გმირთა ხსოვნას.

ამ დღის აღსანიშნავად მოეწყო საარქივო სამმართველოში დაცული ფოტო და წერილობითი დოკუმენტების გამოფენა.

მაღლობა თავისუფლებისთვის 9 აპრილის გმირებს

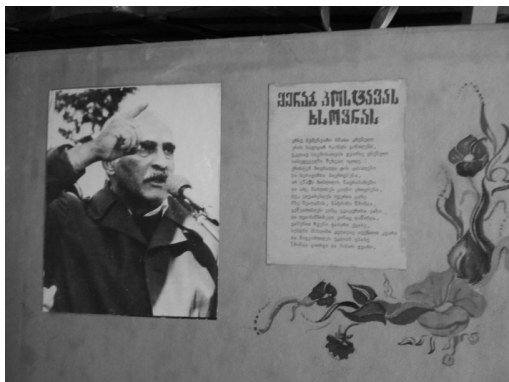
ბათუმში, გმირთა ხეივანზე, 9 აპრილის გმირების ხსოვნის უკვდავსაყოფად მემორიალი გაიხსნა (ავტორი- თემურ მახარაძე). სისხლიანი მოვლენებიდან 30 წელი გავიდა. მემორიალი, რომელიც გმირთა ხეივანში განთავსდა წარმოადგენს დამოუკიდებლობისა და ერთიანობისთვის ბრძოლაში თავგანწირვისა და თავისუფლების სიმბოლოს. დაღუპულთა ხსოვნას პატივი მიაგეს საარქივო სამმართველოს თანამშრომლებმა, ხელი-სუფლებისა და საზოგადოების წარმომადგენლებმა.

2019 წ. 3 მაისს ხელვაჩაურის ტერიტორიულ არქივში ჩატარდა მუნიციპალიტეტის ახალგაზრდული ცენტრისა და ხელვაჩაურის არქივის ერთობლივი **გამოფენა – მიძღვნილი მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების 74 წლისთავისადმი**. განსაკუთრებული ინტერესი გამოიწვია მეორე მსოფლიო ომში დაღუპული მეგრძოლის – დავით ანდრის ძე სულაბერიძის მიერ ოჯახში გამოგზავნილმა ფრონტულმა წერილებმა.

2019 წ. 4 მაისს აჭარის საარქივო სამმართველოს განახლებულ ფონდსაცავში გაიხსნა თემატური **გამოფენა „მერაბ კოსტავა- 26 მაისი“**

2019 წ. 17 მაისს, ხელვაჩაურის ტერიტორიულ არქივში ბათუმის საზოგადოებრივი აკადემიის სტუდენტებს ჩაუტარდა **ექსკურსია-ლექცია**. ღონისძიებას ესწრებოდნენ: სამმართველოს ანალიტიკური და ტერიტორიულ ორგანოებთან მუშაობის სამსახურის უფროსი ელგუჯა ჩაგანავა და უფროსი სპეციალისტი ეთერ მიქელაძე. არქივის უფროსმა ავთანდილ ლეონიძემ ისაუბრა რაიონის არქივის ისტორიაზე, მსმენელებს გააცნო საარქივო საქმიანობისა თავისებურებანი, რაიონის გამოჩენილი, დამსახურებული მუშაკების პირადი ფონდები და კოლექციები. განსაკუთრებული ინტერესი გამოიწვია დიდ სამამულო ომში დაღუპული მეგრძოლის დავით ანდრის ძე სულაბერიძის მიერ

ოჯახში გამოგზავნილმა ფრონტულმა წერილებმა, ასევე სოციალისტური შრომის გმირის გუგული ჭანიძის პირადი ფონდის გამოფენამ.

არქივის თანამშრომლები ბავშვთა სახლში

2019 წ. 1 ივნისს ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით, საარქივო სამმართველოს თანამშრომლები იმყოფებოდნენ ბათუმის განათლების და დასაქმების ცენტრთან არსებულ საოჯახო ტიპის ბავშვთა სახლში. საარქივო სამმართველოს თანამშრომლებმა ბავშვთა სახლის აღსაზრდელებს მიულოცეს ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე, საჩუქრად გადასცეს ფასიანი საჩუქრები და გადაიღეს სამახსოვრო ფოტოები.

გასვლითი ღონისძიება ხელვაჩაურის არქივში

2019 წლის 5 ივნისს, საარქივო სამმართველოს ტერიტორიული ორგანო- ხელვაჩაურის არქივში ჩატარდა საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილი საღამო. ღონისძიება გახსნა და დამსწრე საზოგადოებას მიესალმა საარქივო სამმართველო.

ლოს უფროსის მოადგილე ანზორ თხილაიშვილი. ღონისძიებას ესწრებოდნენ: რამაზ ბოლქვაძე (სამმართველოს უფროსის მოადგილე), თამაზ ფუტყარაძე, ელგუჯა ჩაგანავა (სამსახურის უფროსები), ავთანდილ ლეონიძე (ტერიტორიული ორგანო- ხელვაჩაურის არქივის უფროსი), უფროსი სპეციალისტები: შორენა ფარტენაძე, თენგიზ პარმაქსიიშვილი, ციცი ცინცაძე, ეთერ მიქელაძე, ლუიზა კონცელიძე, ფრიდონ ქარდავა. ღონისძიებას ესწრებოდნენ აგრეთვე ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის მერიის, საკრებულოს, რესურსცენტრის, ახალგაზრდული ცენტრის, კულტურის ცენტრის ხელმძღვანელები და თანამშრომლები.

მოხსენებებით: „საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება, დამოუკიდებლობის აქტი“ და „მენშევიკები ხელისუფლების სათავეში“ გამოვიდნენ ფრიდონ ქარდავა და თამაზ ფუტყარაძე.

დასასრულს, ღონისძიების მონაწილეებმა გადაიდეს სამახსოვრო ფოტოები.

ჩვენი ავტორები:

1. **თამაზ ფუტკარაძე** – აჭარის საარქივო სამმართველო, სამსახურის უფროსი; ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, პროფესორი (საქართველო, ბათუმი);
2. **ოთარ გოგოლიშვილი** – ხარიტონ ახვლედიანის მუზეუმში, დირექტორი; ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი (საქართველო, ბათუმი);
3. **რამაზ სურმანიძე** – მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი (საქართველო, ბათუმი);
4. **გიორგი ბაციკაძე** – ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, სტუდენტი (საქართველო, ბათუმი);
5. **ირინა შერვაშიძე** – ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, დოქტორანტი (საქართველო, ბათუმი);
6. **მაია რურუა** – აჭარის საარქივო სამმართველო, განყოფილების უფროსი (საქართველო, ბათუმი);
7. **არმენ კარაპეტიანი** – გიუმრის არმენოლოგიური ცენტრი, დირექტორი (სომხეთი);
8. **ნატა თეთვაძე** – ანდრია პირველწოდებული სახელობის ქართული უნივერსიტეტი, დოქტორანტი (საქართველო, თბილისი);
9. **კახა ფუტკარაძე** – თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, დოქტორანტი (საქართველო, თბილისი);
10. **ელგუჯა ჩაგანავა** – აჭარის საარქივო სამმართველო, სამსახურის უფროსი (საქართველო, ბათუმი);
11. **ნატო ქიკავა** – აჭარის საარქივო სამმართველო, უფროსი სპეციალისტი (საქართველო, ბათუმი).

Our Authors:

1. **Tamaz Phutkaradze** – Archives Administration of Ajara, head of service; Shota Rustaveli State University, professor (Georgia, Batumi);
2. **Otar Gogolishvili** – Khatlon Akhvlediani Museum, director; Batumi Shota Rustaveli State University, assoc. professor (Georgia, Batumi);
3. **Ramaz Surmanidze** – Doctor of Medical Sciences (Georgia, Batumi);
4. **Giorgi Batsikadze** – Shota Rustaveli State University, student (Georgia, Batumi);
5. **Irina Shervashidze** – Shota Rustaveli State University, Ph.D (Georgia, Batumi);
6. **Maia Rurua** – Archives Administration of Ajara, head of department; (Georgia, Batumi);
7. **Armen Harapetyan** – Gyumri Armenology Center, director (Armenia);
8. **Nata Tetvadze** – St. Andria Georgian University, Ph.D (Georgia, Tbilisi);
9. **Kakha Phutkaradze** – Tbilisi State University, Ph.D (Georgia, Batumi).
10. **Elguja Chaganava** – Archives Administration of Ajara, head of service (Georgia, Batumi);
11. **Nato Kikava** – Archives Administration of Ajara, senior specialist (Georgia, Batumi).

სარჩევი:

1.	თამაზ ფუტკარაძე – საქართველო აზერბაიჯანის საარქივო დოკუმენტებში ..	3
2.	ოთარ გოგოლიშვილი – ბრძოლა ეროვნული ცნობიერების ჩამოყალიბებისათვის ბათუმში XIX საუკუნის ბოლოს და XX საუკუნის I ნახევარში	12
3.	რამაზ სურმანიძე – მამულიშვილი	17
4.	გიორგი ბაციკაძე – აჭი	24
5.	ირინა შერვაშიძე – პოლიტიკური რეპრესიები საარქივო დოკუმენტებში	28
6.	მაია რურუა – დოკუმენტები გვიამბობენ – ამბები გიგო ბასილაშვილის პირადი ფონდიდან	35
7.	Armen Hayrapetyan – Russian immigrants in the province of Alexanderpol: episodes from the policy of Russianization of Eastern Armenia (from the second half of the XIX c.	38
8.	ნატა თეთვაძე – განაჩენი 1942 წლის შეთქმულების მონაწილეთა საქმეზე	45
9.	კახაბერ ფუტკარაძე – კონტრტერორისტულ პოლიტიკასთან დაკავშირებული მოსახლეობის განწყობის ძირითადი ფაქტორები	48
10.	ნატო ქიქავა – ზურაბ ხაბაძის პირადი ფონდი საარქივო სამმართველოში	56
11.	პრესის მასალები	62
12.	დაიჯესტი	74

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქ. №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com